

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

**פסיכואנליזה ואקזיסטנציאליזם: חקירה בין-תחומית
ד"ר דורית למברגר | התוכנית לפרשנות ותרבות**

Psychoanalysis and existentialism: Interdisciplinary investigation

שיעור וסמינר	סוג הקורס:
4	היקף נ"ז:
תשפ"ז	שנת לימודים:
א + ב	סמסטר:
ד : 10-8	יום ושעה
בתיאום מראש	שעת קבלה:
Dorit.Lamberg@biu.ac.il	מייל מרצה:
—	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

שאלות קיומיות ליוו את הפסיכואנליזה מראשיתה, אולם עלו כבדרך אגב בכתביהם של הוגי הפסיכואנליזה. הקורס יבחן מושגים קיומיים מרכזיים כנקודת מוצא לשלוש השאלות המרכזיות עליהן מבוססת ההגות הפסיכואנליטית מה טיבה של נפש האדם, כיצד מתפתחת נפש זו, וכיצד נוצרת פגיעה בהתפתחות. המושגים שיבחנו מהפילוסופיה הקיומית הם חוויה, אסתטיקה, אתיקה, אותנטיות, חרות, חרדה, ניכור, ספק ויצירתיות.

בקורס יבחנו מושגים אלה בתוך כתבים פסיכואנליטיים פרויד, קליין ווינקוט, מלצר וקוהוט) ולאחר מכן ישווה השימוש בהם למושגיהם מקבילים בכתבי קירקגור, ניטשה, קפקא, קאמי ולוינס. הלימוד ההשוואתי מיועד ליצור שיטה תאורטית-אינטגרטיבית להתמודדות עם שאלות קיומיות בטיפול.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יתארו בעיות קיומיות שונות בכתבי פסיכואנליטיקאים.
2. הלומדים יגדירו את מאפייניה של הנפש והתפתחותה בכתבי הפסיכואנליטיקאים, ויבחינו בשלבי-ההתפתחות בהם עולים המושגים הקיומיים.
3. הלומדים יכתבו עבודה בין תחומית שמציעה מענה מדיסציפלינות שונות לבעיה התפתחותית שעולה בדיונים הפסיכואנליטיים.

מיומנויות

1. הלומדים ינתחו טקסטים של פסיכואנליטיקאים שמשקפים התמודדות עם כינון-עצמי.
2. הלומדים יעריכו את התאמת הפתרונות מתחומי הדעת השונים לבעיות שעלו בטקסטים.

תכנון מהלך השיעורים (כולל למידה פעילה):

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1+2	פרויד כאקזיסטנציאליסט: יצרים ומעבר להם		יצרים וגורלות-יצרים מעבר לעקרון העונג	
3+4	קירקגור: מהי סובייקטיביות? שלבי כינון-עצמי		או-או, חלקים א', ב'	
5+6	קירקגור: אשמה ופרדוקס מלאני קליין: אשמה, בין שני הצירים		מלאני קליין, כתבים א, ב	

			ניטשה : חירות ויצירתיות דונלד ויניקוט : יצירתיות וספונטניות	7+8
			ניטשה : שפת יומיום ושפה פואטית אוגדן : תפקידה של השפה בפסיכואנליזה	9+10
			רפרטים	11+12
			מרטין בובר : אני ואתה - פגישה ודיאלוג בין קוהוט ליאלום : דיאלוג בטיפול	13+14
			מרצה אורח	15
			מקומה של מיניות בכינון- עצמי : בין מלצר למקדוגל	17+18
	פרויד : שלוש מסות על המיניות ; לוינס,		ארוס : בין פרויד ללוינס	19+20
	לוינס, הומניזם של האדם האחר		לוינס על היחס לאחר : אתיקה כפילוסופיה ראשונית	21+22
	קפקא, סיפורים		קפקא : שרירותיות הקיום	23
	קאמי, הזר, המיתוס של סזיפוס, האדם המורד		קאמי : האבסורד והמרד	24
	לוינס, חירות קשה		לוינס על קץ ההומניזם	25+26
	Levinas, <i>Otherwise than being</i>		לוינס והיחס למוות	27+28

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

משקל בציון הסופי	תיאור התוצר
25% מהציון הסופי	נוכחות והשתתפות בשיעורים
30% מהציון הסופי	רפרט
45 % מהציון הסופי	עבודת סיום קורס
% מהציון הסופי	

דרישות הקורס

הסטודנטים יידרשו להשתתפות פעילה בשיעורים, וישוו בין ההמשגות הפסיכואנליטיות לבין ההמשגות הפילוסופיות. הסטודנטים יציגו רפרטים ויכתבו עבודת סיום קורס בה יישמו את כלי הניתוח הפרשניים בניוח טקסט פסיכואנליטי לבחירתם.

- Freud, Sigmund, 1976, *The Complete Psychological Works of Sigmund Freud*, trans. and ed. James Strachey, New York: W. W. Norton, 1976
- Kierkegaard, Søren. *Kierkegaard's Writings, Vol. 12.1: Concluding Unscientific Postscript to Philosophical Fragments, Volume 1*. Translated by Howard V. Hong and Edna H. Hong. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1992.
- Levinas, Emmanuel, *Otherwise than Being or Beyond Essence* (1974) trans. Alphonso Lingis (Dordrecht, the Netherlands: Kluwer Academic Publishers, 1994).

- בובר, מרטין, פני אדם, ירושלים: מוסד ביאליק, 1962
- בובר, מרטין, בסוד שיח, ירושלים: מוסד ביאליק, 1980
- ויניקוט, דונלד, 1995, "אובייקטים של מעבר ותופעות-מעבר" (עמ' 35-56), "ייצירתיות ומקורותיה" (עמ' 89-105), "המקום בו אנו חיים" (עמ' 122-127) בתוך: משחק ומציאות, תל-אביב: עם עובד
- קירקגור, סרן, או-או, ירושלים: מאגנס (כרך א' [1997], כרך ב' [2008])
- קירקגור, סרן, חיל ורעדה, ירושלים: מאגנס, 2007
- לוינס, עמנואל, הומניזם של האדם האחר, ירושלים: מוסד ביאליק, 2004
- לוינס, עמנואל, כוליות ואינסוף, ירושלים: מאגנס, 2010
- מלצר, דונלד, 2013, מקראת מלצר, תל-אביב: תולעת ספרים
- מקדוגל, גיויס, פנים רבות לארוס, תל-אביב: תולעת ספרים, 2020
- ניטשה, פרידריך, דמדומי שחר, תל-אביב: שוקן, 1968
- ניטשה, פרידריך, דיוניסוס ואפולו, תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 1990
- קאמי, אלבר, האדם המורד, תל-אביב: עם עובד, 1970
- קאמי, אלבר, המיתוס של סזיפוס, תל-אביב: עם עובד, 1978
- קאמי אלבר, הזר, תל-אביב: עם עובד, 1985
- קפקא, פרנץ, סיפורים ופרוזה קטנה, תל-אביב: שוקן, 1993
- קוהוט, היינץ, 2007, פסיכולוגית העצמי וחקר רוח האדם, תולעת ספרים
- קליין, מלאני, כתבים נבחרים א, תל-אביב: תולעת ספרים, 2002
- קליין, מלאני, כתבים נבחרים ב', תל-אביב: תולעת ספרים, 2013

